

Svět – co to vlastně je

Pokusme se poněkud poodstoupit od běžného chápání, které je zatíženo zejména zpředměťováním. Samo slovo „svět“ poukazuje k tomu, co se dostává do „světla“, a to nemusí být vždy pouze předměty, věci, ale také aktéři, aktivní bytosti, a mohou to být celé situace, malé nebo velmi rozlehlé události (pravé i nepravé), atmosféra, nálada atp. Zároveň platí, že tento „svět“ má jakési ne zcela jednoznačně určitelné hranice, ale jsou to hranice v některých případech a směrech překročitelné. Do „světa“ určitého subjektu může vstoupit něco, co tam nebylo, a také může něco, co tam bylo a je, najednou zmizet. To by nebylo možné, kdyby nebylo lze mluvit o jakýchsi „hranicích“, byť ne zcela určitých, navíc prostupných, eventuelně také posunutelných, ale přece jen dovolujících, aby mohly být respektovány, a aby byly či mohly být také za určitých předpokladů překračovány (čili nerespektovány). Tento ohraničený „svět“ budeme nazývat „osvětím“, ovšem jen v tom případě, když necháme příslušný subjekt tohoto světa (tj. subjekt, o jehož osvojený svět jde), aby byl jeho garantem, tj. garantem jeho jakési integrovanosti (nikoli vlastní integrity, ale jaksi „navenek ustavené“ oním subjektem). Osvětí je tedy jistým způsobem „prožíváno“, ale není součástí ani složkou tohoto prožívání, nýbrž je „tím prožívaným“. V tom smyslu pečlivým sledováním toho, jak se subjekt příslušného osvětí chová, jak je v něm aktivní a jak na své okolí reaguje, Můžeme rozpoznat povahu i onoho osvětí, tj. toho, co je pro onen subjekt „tím prožívaným“ (nikoli tedy jeho prožitkem, který je soukromý a subjektivní). Otázka, co to je „svět“, tedy míří dál než na osvětí, a proto předpokládá, že ji klade subjekt, který si uvědomuje relativnost a podmíněnost svého vlastního osvětí (a tím i relativnost a podmíněnost osvětí jiných subjektů, třeba i nižších). Tato otázka může být proto položena pouze za předpokladu, že rozdíl mezi „osvojeným světem“ a světem „jak o sobě jest“, byl položen na základě reflexe, jež se neomezuje na pouhé fenomény.

(Písek, 080701-2.)